

शुभं कर्म हा हिंसेति ॥ ६ ॥ बुद्ध्यादंसर्वयदयमालेति शास्त्रोक्त्या समाहितं स्थिरं रागद्वेषशून्यं एनं अहिंसादिरूपं ॥ ७ ॥ अशुभं वज्र्यमित्याह सार्धेन नापेति नापध्यायेत्परानिष्टं न चितयेत् अबद्धं स्वस्यायोग्यं राज्यादिरंकोन स्पृहयेत् असतनष्टं भाविवास्त्रीपुत्रादिकं न चितयेत् अथामोघेति यत्नस्यावश्यं भाविफलत्वं सूचितं ज्ञाने ज्ञानसाधनेऽभानित्वादौ श्रवणादौ च वाचामोघप्रयासेनेति पाठे वाचावेदांतवाक्ये न अवागोघप्रयोगेनेति पाठे वागिति वागार्दीं द्विव्यापारोलक्ष्यते ओघ इति कालपरिणामपेक्ष्य क्रतुलिंगवत्स्वयमेव ज्ञानाख्य चित्तपरिणामो भविष्यति किमुत्तमतयेत्युपदेशेया श्रेयो बुद्धिः सा कालाख्यातुष्टिरो घशब्दार्थः तदुभयं यत्र नास्ति तादृशो यमनियमादौ नां योगां प्रयोगस्तेन तत्ज्ञानं प्रवर्तते ॥ ९ ॥ सद्वाक्यं विवक्षता पुरुषेण ईदृक्कथं यत् अहिंसां वाचं वेदिति द्वयोः संबंधः ॥ १० ॥ कल्कापेतां

अहिंसासत्यवचनं सर्वभूतेषु चार्जवं ॥ क्षमाचैवाप्रमादश्च यस्यैते स सुखी भवेत् ॥ ६ ॥ तस्मात्समाहितं बुद्ध्या मनो भूतेषु धारयेत् ॥ यश्चैनं परमं धर्मं सर्वभूतसु खावहं ॥ ७ ॥ दुःखान्निःसरणं वेद सर्वज्ञः स सुखी भवेत् ॥ तस्मात्समाहितं बुद्ध्या मनो भूतेषु धारयेत् ॥ ८ ॥ नापध्यायेन्न स्पृहयेन्ना बद्धं चितयेदसत् ॥ अथामोघप्रयत्ने मनो ज्ञाने निवेशयेत् ॥ वाचामोघप्रयासेन मनो ज्ञानं तत्प्रवर्तते ॥ ९ ॥ विवक्षता च सद्वाक्यं धर्मं सूक्ष्ममवेक्षता ॥ सत्यां वाचमहिंसां च वेद न पवादिनीं ॥ १० ॥ कल्कापेतामपरुषामनृशं सामपैशुनां ॥ ईदृगल्पं च वक्तव्यमविक्षितेन चेतसा ॥ ११ ॥ बाक्प्रवृत्त्यो हि संसारो विरागाद्व्याहरेद्यदि ॥ बुद्ध्याप्यनुगृहीतेन मनसा कर्मतामसं ॥ १२ ॥ रजोभूतैर्हि करणैः कर्मणि प्रतिपद्यते ॥ सदुःखं प्राप्य लोके स्मिन्नरकायोपपद्यते ॥ तस्मान्मनोवाक्शरीरैश्च रैर्द्वयमात्मनः ॥ १३ ॥ प्रकीर्णमेषभारं हि यद्वद्वार्येत तदस्युभिः ॥ प्रतिलोमां दिशं बुध्वासंसारमबुधास्तथा ॥ १४ ॥ तमेव च यथादस्युः क्षिप्त्वा गच्छेच्छिवां दिशं ॥ तथारजस्तमः कर्माण्युत्सृज्य प्राप्नुयाच्छुभं ॥ १५ ॥ निःसंदिग्धमनीहो वै मुक्तः सर्वपरिग्रहैः ॥ विविक्तचारी लब्ध्वा शीतपस्वी नियतेन्द्रियः ॥ १६ ॥ ज्ञानदग्धपरिक्लेशः प्रयोगरतिरात्मवान् ॥ निष्प्रचारेण मनसा परंतदधिगच्छति ॥ १७ ॥

शाब्देन हीनां ॥ ११ ॥ संसारः ऐहिक आमुष्मिकोऽर्थः सर्वो वाचैव प्रबद्धोऽस्ति अतः साध्वीमेव वाचं वेदेत् वैराग्यं चेत् तामसं हिंसादिकं कर्मापि स्वीयं व्याहरेत् पुण्यं पापं वा कर्म स्वमुखेन प्रकाशितं चेन्नश्यतीति भावः ॥ १२ ॥ रजोभूतैः प्रवृत्तिपरैः फलितमाह्वार्धेन तस्मादिति ॥ १३ ॥ सदृष्टान्तं कर्मसंन्यासमाह प्रकीर्णं तिद्वास्यां आमिषभारं वहंतश्चोराः गम्यां दिशं राजकीयाद्यवरोधात्पतिकूलां बुध्वा आमिषं त्यक्त्वा न्यां दिशं गच्छंतो यथानवत्पद्यते एवमाविद्यकं कर्मादाय का माद्यभिमुखः संसारभयं बुध्वा कर्माणि त्यजन् न्ब्रह्मचर्येति तात्पर्यं प्रकीर्णमेषः विशस्तमेषः आमिषमित्यर्थः ॥ १५ ॥ अनीहः चेष्टाशून्यः तपस्वी मनसश्चैद्वियाणां च ऐकाग्र्यं परमंतपः तद्वात् ॥ १६ ॥ प्रयोगो योगांगानामनुष्ठानं तत्र ततिः प्रीतिर्यस्य निष्प्रचारेण निरुद्धेन बुद्धिश्च न विचेष्टति तामाहुः परमांगतिमिति श्रुतेः ॥ १७ ॥